



בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"א 32966-01-22 בשן ואח' נ' אגמון ואח'

תיק חיצוני: תיק עזר

לפני כבוד השופט אמיר לוקשינסקי-גל

תובעים

1. ד"ר אביבה בשן
2. חנן בשן

ע"י ב"כ עו"ד עמית הורוביץ

נגד

נתבעים

1. נוגה אגמון
2. ד"ר סיגל קורדובה
3. פרופ' שרגא שובל

ע"י ב"כ עו"ד אריאל דובינסקי

פסק דין

- 1 תביעה שעילתה טענה להפרת זכות יוצרים של התובעת במסגרת מאמר אקדמי שפורסם על ידי
- 2 הנתבעים. הסעדים המבוקשים הינם פיצוי כספי ללא הוכחת נזק על סך 300,000 ₪, וכן צווי מניעה
- 3 וצווי עשה להפסקת ההפרה הנטענת ולהסרתה.

4

5

6

7

רקע

הצדדים

- 8 1. התובעת 1 (להלן: **התובעת**) הינה חוקרת ומרצה בכירה בפקולטה להנדסת תעשייה וניהול
- 9 במכללה האקדמית להנדסה "אפקה". היא מתמחה בתחום **ניהול התפעול ואיכות הגלובליים**
- 10 **בחברות רב לאומיות**. בתחום זה היא כתבה את עבודת הדוקטורט שלה בשנת 2012 באוניברסיטת
- 11 חיפה, שכוותרתה: **"Quality Management in Global Organization: A Model for**
- 12 **"Functional Global Integration on the Network Basis of the Quality Systems**
- 13
- 14 התובעת פרסמה 12 ספרים, בהם הספר **"גלובליזציה, איכות ומה שביניהן"** שיצא לאור בשנת 2014.
- 15 כן פרסמה מאמרים שונים, חלקם בשיתוף פעולה עם פרופ' עמוס נוטע אשר שימש מנחה הדוקטורט
- 16 שלה (להלן: **פרופ' נוטע**). פרופ' נוטע הוא מייסד התכנית להנדסת איכות ואמינות בטכניון ומי



בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"א 32966-01-22 בשן ואח' נ' אגמון ואח'

תיק חיצוני: תיק עזר

שעמד בראשה במשך 20 שנים, והנחה 25 עבודות דוקטורט. כיום הוא מכהן כראש מסלול אבטחת איכות ואמינות בפקולטה להנדסת תעשייה וניהול במכללת HIT.

התובע 2, בעלה של התובעת, הינו הבעלים של ההוצאה לאור "לוגיק מערכות יעוץ והדרכה". בין השאר הוא הוציא לאור את הספר שחיברה התובעת בשנת 2014.

2. הנתבעת 1 (להלן גם: **גב' אגמון**) הינה דוקטורנטית במחלקה להנדסת תעשייה וניהול באוניברסיטת אריאל, בהנחייתם של הנתבעים 2 ו-3. **בחודש ינואר 2021** הגישה את הצעת המחקר לדוקטורט שכותרתו: **"A Global Quality Management System Model (G-QMS) in System of Systems (SoS) using a Systems Approach/System Thinking"**. בהמשך לכך ביצעה גב' אגמון מחקר פיילוט שכלל ראיונות עם 7 מומחים, **וביום 20.6.21** הציגה אותו בפני ועדת בוחנים שכללה את הנתבעים 1-2, את פרופ' נוטע (שהיה גם אחד המרואיינים) ושני אנשי אקדמיה נוספים.

הנתבעת 2 (להלן גם: **ד"ר קורדובה**) הינה מהנדסת תעשייה וניהול שרכשה את תאריה האקדמיים בטכניון. היא משמשת חברת סגל במחלקה להנדסת תעשייה וניהול באוניברסיטת אריאל. לפי כתב ההגנה, היא פרסמה 43 פרסומים אקדמיים בתחומי הנדסת תעשייה וניהול והנדסת מערכות, פיתחה 6 ספרי לימוד, והרצתה בכנסים בינלאומיים מובילים. היא הנחתה למעלה מ-30 פרויקטי מחקר לתואר שני בהנדסת תעשייה וניהול הנדסת מערכות ומנחה שלושה סטודנטים לדוקטורט.

הנתבע 3 (להלן גם: **פרופ' שובל**) מכהן כדיקן הפקולטה להנדסה באוניברסיטת אריאל משנת 2017. לפני כן שימש במשך כ-5 שנים כראש המעבדה לרובוטיקה ומערכות ייצוג ממוחשבות בפקולטה להנדסת תעשייה וניהול בטכניון, ובהמשך כיהן משנת 12 שנים כראש המחלקה להנדסת תעשייה וניהול באוניברסיטת אריאל. לפרופ' שובל למעלה מ-150 פרסומים מדעיים, הוא הנחה סטודנטים רבים לתארים מתקדמים ובכלל זאת משמש כמנחה ל-10 דוקטורנטים. בנוסף, הוא משמש כיועץ בתאגידים בינלאומיים ולגופים ביטחוניים.

מאמר הנתבעים ולוז הטענות לעניין ההפרה

3. **ביום 13.9.21** (כ-8 חודשים לאחר מועד הגשת הצעת המחקר של גב' אגמון וכ-3 חודשים לאחר הצגת מחקר הפיילוט) פרסמו הנתבעים מאמר על יסוד המחקר האמור, שכותרתו: **"A Global Quality Management System Model (G-QMS) in system of systems (SOS) – Aspects of Definition, Structure and Model"**. המאמר פורסם תחילה בבלטפורמה לפרסום מאמרים (Preprint) ובהמשך הוגש לפרסום בכתב העת SYSTEMS.



בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"א 32966-01-22 בשן ואח' נ' אגמון ואח'

תיק חיצוני: תיק עזר

4. לטענת התובעים, נושא המאמר הנדון, שנכנה אותו למען הנוחות "מאמר הנתבעים" - זהה לנושא עבודת המחקר של התובעת, והוא מנכס לעצמו "תמות וממצאי מחקר שנאספו לאורך שנים" על ידה, ומציגם כאילו הם ממצאי הנתבעים. כל זאת, ללא רשות התובעים ומבלי לתת לתובעת קרדיט, ותוך ניסיון להסוות את ההעתקה באמצעות שינויים במונחים ובמושגים. בכך, המאמר מפר את זכויות היוצרים של התובעים ואת זכותה המוסרית של התובעת.

5. לטענת התובעים, ליבת ההפרה (כהגדרתה בסעיף 25.3 לסיכומיה) הינה נטילה וניכוס של ממצאים ומסקנות של שני מאמרים של התובעת אשר טרם פורסמו על ידה, שהיו בשלב עריכה לאחר אישורם העקרוני לפרסום בכתבי עת אקדמיים, ואשר הועברו לד"ר קורדובה לפני פרסום מאמר הנתבעים:

א. **"Mapping Key Variables (Themes) in Global Quality Management: Developing Theory and Building an Initial Body of Knowledge"** (מאמר מס' 8 ברשימת המקורות של התובעת ת/13 שאליה התייחסו המומחים מטעמה. המאמר צורף בנספח 19 לתצהיר התובעת ויכונה להלן: "מאמר 8").

מאמר 8 הועבר לד"ר קורדובה ביום 25.8.21 (כ- 3 שבועות לפני פרסום מאמר הנתבעים, ביום 13.9.21 כאמור).

יוער כי מאמר 8 לא נזכר בכתב התביעה, וצוין לראשונה בתצהיר העדות הראשית של התובעת.

ב. **"Quality Management in Global Organization: Expanding the Process Approach for Global Processes"** (ששמו שונה בהמשך ל: **"Applying a New Conceptual Process Approach to Global Quality Management in A Dynamic and Complex Reality"** (מאמר מס' 9 ברשימת המקורות של התובעת שצורף כנספח 20 לתצהירה, להלן: "מאמר 9").

מאמר 9 הועבר לד"ר קורדובה ביום 10.7.21 (כחודשיים לפני פרסום מאמר הנתבעים).

6. לטענת התובעים, קיימת "הלימה רוחבית מוכחת" בין תוצרי מחקריה השונים של התובעת ושל פרופ' נוטע, ובפרט בין מאמרים 8 ו-9, לבין מאמר הנתבעים. לטענתם, הנתבעים נטלו במאמרים את תוצריה החדשניים של מחקרי התובעת (בעיקר אלו שבמאמרים 8 ו-9) – והציגו את ממצאיו,



בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"א 32966-01-22 בשן ואח' נ' אגמון ואח'

תיק חיצוני: תיק עזר

את מסקנותיו ואת פיתוחיו, תוך כדי שימוש בטכניקות הסוואה, כתוצר מחקרי לכאורה של עבודת הדוקטורט של הנתבעת 1. עוד טוענים התובעים, כי ממצאי מאמר הנתבעים ומסקנותיו לא יכולים היו להיות מושגים בפרק זמן כה קצר, של כשלושה חודשים מאז אישור הצעת המחקר של הנתבעת 1. בפרט כאשר אין מדובר במחקר שטח, אלא במחקר "גישוש" פיילוט, המתבסס על ראיונות עם אנשי מקצוע.

7. הנתבעים מכחישים את טענת ההעתקה מכל וכל. לטענת ד"ר קורדובה, מאמרים 8 ו-9 של הנתבעת הועברו אליה לצורך שיפורם לצורך פרסומם בכתבי עת והיא אכן העבירה את הערותיה עליהם לתובעת, וזאת מבלי שנעשה במאמרים הללו כל שימוש על ידה. לטענת הנתבעים, מאמרם מתבסס על תוצאות מחקר הפיילוט שבוצע בהמשך להצעת המחקר של גב' אגמון. מדובר במחקר איכותני שבו רואיינו 7 מומחים בעלי שם, שפרופ' נוטע הינו אחד מהם. הוא משלב שלוש דיסציפלינות: ניהול איכות גלובלי, הנדסת מערכות וחשיבה מערכתית. רק הראשונה מביניהן משותפת גם לתובעת. באופן פרטני, נושא המאמר, כפי שעולה גם מכותרתו, מתמקד בניהול איכות גלובלי של "מערכת של מערכות" ("System of Systems" – SOS) תחום שהתובעת לא עסקה בו. כמו כן, מבחינת לוח הזמנים, המאמר מציג באופן זהה כמעט לחלוטין את ממצאי המחקר, את ניתוח התוצאות ואת המסקנות שהציגה גב' אגמון ביום 20.6.21 בפני ועדת הבוחנים, וזאת עוד בטרם שהתובעת העבירה לד"ר קורדובה את מאמרים 8 ו-9. לבסוף, התובעת לא הפנתה להפרה של זכות יוצרים, אלא לרעיונות בלבד שאינם מוגנים.

השתלשלות ההליך המשפטי

8. עם הגשת כתב התביעה הגישה התובעת גם בקשה לצו מניעה זמני, למניעת שימוש במאמר הנתבעים ולהסרת פרסומיו. ביום 13.4.22 נערך דיון בבקשה, מצהירי הצדדים נחקרו על תצהיריהם, ובהמשך הצדדים, לבקשתם, סיכמו את טענותיהם בכתב.

ביום 28.6.22 ניתנה החלטת שבה דחיתי את הבקשה תוך שציינתי כי התובעים כשלו מלהצביע על ראיות לכאורה לקיום עילת תביעה, כלומר על "ראיות לכאורה לקיום דמיון מהותי בין המאמר לבין יצירות המבקשת". בהקשר זה ציינתי כי בסיכומי המבקשים אין "ולו הפניה לראיה ממשית יחידה לקיומו של דמיון מהותי בין המאמר לבין יצירות המבקשת". כן עמדתי על כך שלשם הוכחה על התובעים להצטייד בחוות דעת מומחה, אשר תפנה את בית המשפט באופן פרטני לפסקאות המפרות מתוך המאמר ותכתוב "'ברחל בתך הקטנה" מהם הממצאים, האמירות או הנתונים הכלולים בהם, שהועתקו שלא כדין מהמבקשים; וכן תפנה את בית המשפט באופן מפורט ומבואר למסמכים או לתוצרי הגלם של המבקשים שמהם נלקחו אותם ממצאים, נתונים או אמירות מפרות".



בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"א 32966-01-22 בשן ואח' נ' אגמון ואח'

תיק חיצוני: תיק עזר

9. בשלב התצהירים הגישו התובעים תצהירים מטעמם וכן מטעם גב' שושנה צוקר עורכת לשונית שערכה הן את מאמרי התובעת ובהם מאמרים 8 ו-9, והן את מאמר הנתבעים. בנוסף, לצורך ביסוס טענת ההעתקה, ובהמשך להערותיי בהחלטה בעניין הסעד הזמני, הגישו התובעים לא פחות מארבע חוות דעת מומחים.

הנתבעים מצידם הגישו תצהירים מטעמם בלבד, ללא חוות דעת של מומחים.

יצוין כי שני הצדדים ביקשו לזמן לעדות את פרופ' נוטע, אולם כפי שהודע על ידי התובעת במועד דיון ההוכחות, לנוכח קושי רפואי הדבר נבצר ממנו (ראו פרוטוקול הדיון מיום 2.4.24 בעמ' 3 ש' 17-20).

10. התקיימו שני דיוני הוכחות שבהם נחקרו התובעת והגב' שושנה צוקר, וכן הנתבעים (מאחר שתמלול הפרוטוקול אינו רציף, אזי למען הנוחות הדיון מיום 19.3.24 יכונה להלן: **הדיון הראשון**; והדיון מיום 2.4.24 יכונה להלן: **הדיון השני**). הנתבעים ויתרו על חקירה נגדית של התובע 2, וכן ויתרו על חקירתם הנגדית של מומחי התובעים.

11. טרם תחילת הדיון אעיר כי ביצעתי ניסיונות רבים להביא את הצדדים להסכמות, בין פרוצדורליות (כגון העברה לבודק ניטראלי או מינוי מומחה מטעם בית המשפט) ובין מהותיות – אולם למרבה הצער הדבר לא עלה בידי, ומכאן נדרשת ההכרעה.

דיון והכרעה

12. לאחר שבחנתי בקפידה את מכלול הראיות ואת טענות הצדדים מצאתי כי השאלה המרכזית שעל בסיסה ניתן להכריע את התיק הינה האם ראיות התובעים ובפרט חוות דעת המומחים שהגישו, מבססות את הטענה של הפרת זכות יוצרים, או שמא, כטענת הנתבעים, עניין בטענות להפרה של **רעיונות** בלבד, שאינם מוגנים.

על כן אתמקד בהכרעתי בהבחנה בין רעיון שאינו מוגן בזכות יוצרים לבין דרך הביטוי שלו הזוכה להגנה, וביישומה על הראיות ועל הטענות שהובאו לפניי.

כפי שנראה להלן, חרף קיומן של ארבע חוות דעת מומחים אשר לא נחקרו בחקירה נגדית – לא הובאה בפניי כל טענה וראיה בדבר דמיון בין מחקרי התובעת לבין מאמר הנתבעים בעניין החורג מגדרו של רעיון גרידא שאינו מוגן בזכות יוצרים.



בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"א 32966-01-22 בשן ואח' נ' אגמון ואח'

תיק חיצוני: תיק עזר

די בכך בכדי לחייב את דחיית התובענה.

למעלה מן הנדרש אתייחס בהמשך בתמצית למספר ראיות נסיבתיות שהעלו התובעים ואראה שבהיעדר הוכחת דמיון ביחס לדרך ביטוי מוגנת של רעיון, אין בהן בכדי לשנות מהמסקנה שלפיה לא הוכחה הפרת זכות יוצרים. לבסוף אתייחס בקצרה לטענה נגדית שהעלו הנתבעים, המצביעה על קושי בהתנהלות התובעים שביקשו להתבסס על "מהדורה 2017" של ספרה של התובעת שיצא לאור בשנת 2014, בעוד שקיומה של מהדורה כזו – לא הוכח.

על זכויות יוצרים ועל ההבחנה בין רעיון לבין דרך ביטוי

13. לצורך הדיון שלפנינו, אניח לטובתה של התובעת כי פרסומיה וכן מאמרים 8 ו-9 שהועברו לד"ר קורדובה טרם פרסומם, מהווים "יצירה ספרותית" מקורית, וכי מתקיימים כל התנאים בדיון המקנים לתובעת "זכות יוצרים" בהם, בהתאם לסעיף 4(א) לחוק זכות יוצרים, תשס"ח-2007 (להלן: חוק זכות יוצרים).

14. יחד עם זאת, כידוע, היקף זכות היוצרים ביצירה אינו משתרע על כל מרכיביה. לענייננו חשובה כאמור ההבחנה בין רעיון אשר כשלעצמו אינו מושא לזכות יוצרים ועל כן אינו זוכה להגנת חוק זכות יוצרים, לבין דרך הביטוי שלו שהיא כן מוגנת. הבחנה זו מעוגנת כיום בסעיף 5(א)(1) לחוק זכות יוצרים שעניינו "היקף זכות יוצרים ביצירה", המורה כך:

"זכות יוצרים ביצירה כאמור בסעיף 4 לא תחול על כל אחד מאלה, ואולם על דרך

ביטויים תחול זכות היוצרים:

(1) רעיון;

(2) תהליך ושיטת ביצוע;

(3) מושג מתמטי;

(4) עובדה או נתון;

(5) חדשות היום.

מדובר באחת ההבחנות הבסיסיות בדיני זכויות יוצרים, שהייתה קיימת גם בדינים שקדמו לחוק. כדברי השופט י' דנציגר בע"א 7996/11 סייפקום בע"מ נ' רביב (18.11.23) בפסקה 16: "עקרון בסיסי בדיני זכויות יוצרים הוא כי הרעיון העומד בבסיס יצירה לא יהיה מוגן על ידי הזכות וכי ההגנה תינתן רק על דרך ביטוי".



בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"א 32966-01-22 בשן ואח' נ' אגמון ואח'

תיק חיצוני: תיק עזר

עמד על כך גם כב' השופט, כיום הנשיא, י' עמית בע"א 10242/08 מוצפי נ' קבלי (10.10.12) (להלן: עניין מוצפי) בהתייחסו לפקודת זכות יוצרים:

"בד בבד, מלמדנו המחוקק כי היקף ההגנה המוקנית ליצירה אינו מוחלט, וכי יש שורה של חריגים לגביהם לא תהא קיימת זכות יוצרים, והם: "רעיון", "תהליך ושיטת ביצוע", "מושג מתמטי", "עובדה או נתון, כשהם בלבדם" ו"חדשות היום" (סעיף 7 לפקודה). עם זאת, אף שההגנה אינה משתרעת על הרעיון עצמו, הרי שדרך יישומו או ביטוי המוחשי יכולה להקנות ליוצרה זכות יוצרים [...]" (פסקה 25).

בע"א 2173/94 Tele Event Ltd. נ' ערוצי זהב ושות', פ"ד נח(5) 529, 544 [2001] ציין כב' השופט מצא כי:

"רעיון גרידא – אפילו הוא חדשני ויוצא-דופן, אינו "יצירה", וחוק זכות יוצרים אינו מגן עליו".

יצוין כי בע"א 559/69 אלמגור נ' גודיק, פ"ד כד 825, 829 [1970] (להלן: עניין "אלמגור") חידד כב' השופט י' כהן כי קיים סייג לכלל זה שלפיו "צירוף וחיבור רעיונות אחדים" עשוי להוות יצירה בתנאי שמצא ביטוי כלשהו בחומר מוחשי (וזאת בהתבסס על ספרו של ד"ר א' ח' זליקסון, "יסודות דיני זכות יוצרים, סימני מסחר, פטנטים ומדגמים" (מפעל השכפול, תשכ"ג) 22, וראו גם ע"א 23/81 הרשקו נ' אורבז, פ"ד מב(3) 756, 749 [1988] להלן: עניין "הרשקו"). מן העבר האחר, במקרים שבהם רעיון ניתן לביטוי בדרך אחת בלבד, כך שקיים "איחוד" בין הרעיון לבין דרך ביטוי, לא תהא הגנה של זכות יוצרים לדרך הביטוי ("דוקטרינת האיחוד", ראו למשל רע"א 2687/92 גבע נ' חברת וולט דיסני, פ"ד מ"ח(1) 251, 262 [1993], להלן: עניין גבע).

15. פעמים רבות השאלה מתי רעיון המובע ביצירה מתגבש לדרך ביטוי הזוכה להגנה אינה פשוטה למענה. בסופו של דבר, ביסוד מרבית הביטויים מונח רעיון, ולכן הבחנה בין השניים תלויה במידת ההפשטה שנייחס למונח "רעיון" בגדרו של ביטוי מסוים. עמד על כך כב' השופט י' מלץ בעניין גבע (בעמ' 262):

"למעשה תלויה ההבחנה בין רעיון ובין ביטוי, ובסופו של דבר גם ההכרעה אם בהקשר ספציפי מתקיימת אחדות בין הרעיון ובין הביטוי, ברמת ההפשטה הננקטת בהגדרת המושג "רעיון". ככל שנגדיר "רעיון" באורח מופשט יותר, כך ייכללו גם בגדר "ביטוי" אלמנטים מופשטים יותר, ויגדל מיגוון אפשרויות הביטוי; ולהפך: ככל שהרעיון מצומצם וספציפי יותר, כך מצטמצם מבחר דרכי ביטוי".



בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"א 22-01-32966 בשן ואח' נ' אגמון ואח'

תיק חיצוני: תיק עזר

בע"א 23/81 הרשקו נ' אורבך, פ"ד מב(3) 759, 749 [1988] (להלן: עניין הרשקו) ציין כב' השופט ש' לוי כי ההבחנה בין רעיון לביטוי הינה תלויה נסיבות:

"אין לקבוע מראש מסמרות, מתי מדובר ברעיון ומתי ביישום, אלא הכול תלוי בנסיבות: אותה מערכת עובדות יכולה להיחשב לעניין אחד רעיון ולעניין אחר יישום של רעיון. בהיבט רחב אין קיים שום דבר מקורי, אלא כל המצאה או "רעיון" הם פיתוח של המצאה או "רעיון" קודמים".

באותה פרשה נבחנו נקודות דמיון נטענות בין ספרים ללימוד חשבון, ובתוך כך הודגמה גם ההבחנה בין רעיון לבין דרך ביטוי. כך למשל, נפסק שרעיון לשימוש בכרטיסי הפתעה אינו מוגן, וזאת במובחן ממצב שבו היה נמצא שתוכנם של הכרטיסים הינו דומה (פסקה 38 לפסק הדין).

בעניין **מוצפי** נבחנו בפירוט טענות ל- 15 נקודות דמיון בין ספרים ללימוד לשון. ביחס לחלק מהרכיבים, כגון לימוד בסדר קושי עולה, ועצם השימוש בטבלאות, בתרשימים ובראשי תיבות, נמצא כי מדובר ברעיון בלבד. בסופו של דבר נמצאו נקודות דמיון בודדות בלבד, מתוך דוגמאות רבות בספר הלימוד, ונפסק כי אף אם בוצעה העתקה אין מדובר ב"חלק ממשי ומהותי" ביצירה המוגנת ולכן אין הפרה של זכות יוצרים.

דוגמא נוספת לדחיית תביעה בנסיבות שבהן נמצא כי מדובר ברעיון בלבד מצויה בע"א 2682/11 עיריית פתח תקוה נ' זיסו (20.5.23, להלן: עניין זיסו). בפרשה זו פסק בית המשפט העליון (כב' השופט, כיום המשנה לנשיא, נ' סולברג) כי רעיון לאיתור בעלי כלבים שהשאירו את גללי הכלבים ברשות הרבים באמצעות בדיקת DNA בצואה והשוואתה לנתוני מאגר גנטי של כלבים, הינו בגדר רעיון בלבד, שאינו מושא לזכות יוצרים, וזאת במובחן ממצגת ומהצעת מחקר שלא הוכח שימוש בהם (וראו בפרט פסקאות 38-42 לפסק הדין).

בת"א (ת"א) 2519/07 רצון-פיקובסקי נ' מכללת מגה טרנד בשוק ההון בע"מ (11.1.12, להלן, עניין **פיקובסקי**) בחנה כב' השופטת מ' אגמון-כהן טענה להעתקה של ספר הכנה לבחינה של רשות ניירות ערך. גם שם נטענו שורה של נקודות דמיון, אשר נבחנו באופן פרטני על ידי בית המשפט. בתוך כך נפסק (בעמ' 42) כי בחירת התובעת להתמקד בשלושה יסודות של עבירת השימוש במידע פנים, אף שהספרות המשפטית מדברת על יסודות רבים אחרים, הינה רעיון בלבד. כן נמצא כי דרך היישום של הרעיון, שבאה לידי ביטוי באופן ההגשה לקורא, הסגנון, ותוכן הדברים – שונה לחלוטין בהשוואה בין ספרה של התובעת לספר הנתבעת.



בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"א 32966-01-22 בשן ואח' נ' אגמון ואח'

תיק חיצוני: תיק עזר

ניתוח וסקירה מקיפים של ההבחנה בין רעיון לביטוי ושל יישומם בפסיקה בבתי המשפט בישראל ובארצות הברית מצוי בספרו של המלומד טוני גרינמן "זכויות יוצרים" (2023) בעמ' 72-92. בין השאר, עמד גרינמן (בעמ' 78) על כך שההבחנה בין רעיון לביטוי חשובה על מנת לקבוע אלו רכיבים ביצירה הם מוגנים בזכות יוצרים, ואלו רכיבים אינם זוכים להגנת החוק:

"ההבחנה בין רעיון לביטוי בכל מקרה קונקרטי, היא שתקבע למעשה אילו מרכיבים של היצירה מוגנים ואילו – לא, והיא עשויה להכריע את גורלה של תביעה בעניין הפרת זכות יוצרים".

עוד ציין שם (בעמ' 79) כי: "גם תזות הם רעיונות. מכאן שגם הן אינן מוגנות בזכות יוצרים. זכות זו חלה רק על אופן הביטוי של התזה".

16. ביסוד ההבחנה בין רעיון לדרך ביטוי, ומכאן גם באופן יישומה, ניצבות התכליות שביסוד ההכרה בזכות היוצרים. תכלית עיקרית היא הגברת פיתוחן והפצתן של יצירות חדשות לטובת הרווחה הכללית. כידוע, הענקת זכויות בלעדיות ליוצרים על יצירותיהם מעניקה תמריץ ליצירתן, אולם בה בעת היא מגבילה את אפשרותו של הציבור ליהנות מאותן היצירות וכן מגבילה את אפשרותם של יוצרים נוספים להשתמש ביצירות הללו לצורך פיתוחן של יצירות חדשות (ראו למשל ע"א 513/89 Interlago A/S נ' Exin Lines Bros. S.A, פ"ד מח(4) 133, 159 [1994], להלן: עניין "אינטרלגו").

המתח הנוצר בעת מתן הגנה לזכות יוצרים צף ועולה גם בקשר לתכליות המוכרות הנוספות הנובעות מתאוריות העבודה והגמול, ומתאוריית האישיות, שעניינן הגנה על אינטרסים פרטיים של היוצר (למהותן של תכליות אלו, ראו למשל ע"א 1248/15 Fisher Price Inc. נ' דורון – יבוא ויצוא בע"מ (31.8.17) בפסקה כ"ט לפסק דינו של המשנה לנשיא א' רובינשטיין, להלן: עניין "פישר-פרייס"; וכן גיא פסח, "הבסיס העיוני להכרה בזכות יוצרים", משפטים לא(2) תשס"א, 359). מתן זכות בלעדיות ביצירה מעניק גמול ליוצר על הערך המוסף ביצירתו, ומאפשר לו להגן על ביטויי אישיותו, ומטרות אלה הוגנות וראויות. אולם ההגבלה הנגרמת עקב כך על יוצרים אחרים המבקשים ליצור יצירות חדשות תוך שימוש ביצירות קיימות, פוגעת באפשרותם למצות את הפוטנציאל היצירתי הנתון להם, ולזכות בגמול הראוי לכישרונם ולכישוריהם, ובאפשרות לפיתוח אישיותם.

17. הגדרה צרה מדי של מושג ה"רעיון" כך שתכלול רק רעיונות מופשטים ביותר, תוביל לכך שגם ביטוי כללי של הרעיון יהפוך למוגן, באופן שיגביל יתר על המידה את אפשרותם של אחרים להשתמש בו ולפתח יצירות חדשות. בתחום המחקר האקדמי המשמעות העיקרית תהא פגיעה בפוטנציאל ההתפתחות של הידע האנושי. באופן דומה, הגדרה רחבה מדי של מושג ה"רעיון" כך



בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"א 32966-01-22 בשן ואח' נ' אגמון ואח'

תיק חיצוני: תיק עזר

שגם ביטוי מפורט למדיי שלו ושל אופן יישומו ייחשב כ"רעיון" בלבד, תמנע מיוצרים פוטנציאלים תמריץ לפיתוחו, באופן שאף הוא עלול, בתחום המחקר האקדמי, לפגוע בהתפתחות הידע האנושי.

18. היכן יעבור קו הגבול? הרי בידי בית המשפט לא מצוי סרגל מידה, או מאזניים מדויקים, המאפשרים להצביע באופן חד על נקודת האיזון הנכונה, ולמעשה כלי מדידה מעין זה – אינו בנמצא. נראה עם זאת, כי עצם המודעות למתח האמור והניסיון להתמודד עמו בעת קביעת היקפה של זכות היוצרים, עשויים לסייע במלאכת האיזון ולהגביר את הסיכויים להגיע לתוצאה הרצויה. עמד על כך המלומד גיא פסח במאמרו "הבסיס העיוני להכרה בזכות יוצרים" שנזכר לעיל, בעמ' 371 :

"דיני זכויות היוצרים נאלצים להתמודד עם המתח המתמיד בין הצורך להכיר בזכות יוצרים כאמצעי לעידוד יצירה והפצתה, לבין המחיר החברתי הכרוך בה. חלק גדול מהכללים המרכיבים את דיני זכויות היוצרים – דוגמת ההבחנה בין רעיון לבין ביטוי, וייחוד ההגנה שמעניקה זכות היוצרים לדרך ביטוי מסוימת בלבד – הם כללים המבקשים ליישב את המתח האמור. תכליתם היא למצוא את נקודת שיווי המשקל בין המחיר החברתי הכרוך בזכות היוצרים לבין תרומתו החברתית של התמריץ שמעניקה זכות היוצרים. ספק רב אם ניתן למצוא – בין באופן אמפירי ובין באופן אנליטי – נקודת שיווי משקל כזו; אולם דומה כי יש חשיבות רבה גם לעצם הצגת קיומו של המתח האמור ולהפנמת הצורך להתמודד עמו במסגרת קביעת היקף זכות היוצרים, תוכנה והחריגים לה".

עוד ראו לעניין זה: אורית פישמן אפורי, "זכות הגזירה וההגנה על רעיונות בדיני זכויות יוצרים", **המשפט** י' תשס"ה 107, 119-117; תמיר אפורי, "חוק זכות יוצרים" [נבו, 2012] בעמ' 112; טוני גרינמן, "הבחנה בין רעיון לבין ביטוי ובחינה של שאלת ההפרה בדיני זכויות יוצרים", **ספר שלמה לזין**, עמ' 625 [2013].

19. בד בבד, ברי כי אין מקום "לדלג" מעל להבחנה בין רעיון לדרך ביטוי, ולהכריע על פי שיקולי מדיניות בלבד. ראשית, מפני שהחוק עצמו מורה על ביצוע ההבחנה, וההכרעה השיפוטית כידוע כפופה להוראות החוק. שנית, מפני שלהבחנה משמעות מעשית "בחיים עצמם", ולא אחת בחינת התוכן מבעד למשקפיים המבקשות להפריד בין הרעיון לבין דרך ביטוי, תוך הפעלת מבחן השכל הישר, מגלה את התשובה באופן ברור למדיי. לעיתים, בדומה למושגים אחרים הקשים להגדרה, מתקיים העיקרון "**לכשארנו אכירנו**" שהוא תרגומו היפה של כב' השופט רובינשטיין לביטוי "I know it when I see it" שטבע שופט בית המשפט העליון בארה"ב פוטר סטיוארט (ראו ע"פ 2358/06 **סלימאן נ' מדינת ישראל** (17.9.08) בפסקה ק"ו; וכן בהקשר קרוב יותר של קניין רוחני, עניין **פישר-פרייס** בפסקה כ"א). כפי שנראה בהמשך – זהו המקרה כאן.



בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"א 32966-01-22 בשן ואח' נ' אגמון ואח'

תיק חיצוני: תיק עזר

20. כהערת אגב ולהשלמת התמונה יש לציין כי "רעיון" גרידא שאינו מוגן בחוק זכות יוצרים, עשוי לזכות להגנות מסוימות באמצעים עקיפים, כגון על ידי עריכת הסכם סודיות וכן בנסיבות מיוחדות באמצעות דינים משלימים כדוגמת עשיית עושר ולא במשפט ו"דיני האמונות" כפי שהגדירם המלומד ע' ליכט (ראו והשוו רע"א 5768/94 א.ש.י.ר יבוא יצור והפצה נ' פורום אביזרים ומוצרי צריכה בע"מ, פ"ד נב(4) 289 [1998]; ע"א 8485/08 The FA Premier League Limited נ' המועצה להסדר ההימורים בספורט (14.3.10) בפסקאות 66-67, עניין זיסו בפסקה 51; וכן בספרו של טוני גרינמן זכויות יוצרים (2023) בפרק 17 בעמ' 1195 ואילך). טענות אלה לא פותחו בסיכומי התובעים, ולכן לא אדון בהן (וממילא איני סבור שהיה מקום להחילן בענייננו).

21. השאלה שנדרש להכריע בה בתיק זה הינה האם מאמר הנתבעים מהווה העתקה של תוצרי מחקרה של התובעת ובפרט של מאמרים 8 ו-9 או של חלק מהותי בהם, בניגוד להוראות סעיף 11(1) לחוק זכות יוצרים המורה כי "זכות יוצרים ביצירה היא הזכות הבלעדית לעשות ביצירה, או בחלק מהותי ממנה, פעולה, אחת או יותר, כמפורט להלן, בהתאם לסוג היצירה: (1) העתקה כאמור בסעיף 12 – לגבי כל סוגי היצירות".

התנאים והדרישות להוכחת העתקה נקבעו בהלכת אלמגור הוותיקה על ידי כב' השופט י' כהן, וכפי שציין כב' השופט עמית בעניין מוצפי – זו ההלכה הנוהגת ולא נס ליחה גם כיום. וכך סיכם כב' השופט עמית את הדברים (עניין מוצפי, בפסקה 26):

" בפרשת אלמגור (עמ' 830) עמד השופט י' כהן על התנאים הנדרשים להוכחת הפרת זכות יוצרים ועל אבחנות רלוונטיות נוספות, כדלהלן:

(-) יש להוכיח כי הנתבע העתיק חלקים ממשיים ומהותיים מיצירת התובע, כאשר לא הכמות היא הקובעת, אלא האיכות.

(-) ניתן להסיק העתקה כאשר לנתבע היתה גישה ליצירת התובע, וכאשר הדמיון בין היצירות הוא במידה כזו אשר לא סביר להניח כי הוא יד המקרה.

(-) יש חשיבות להצטברות נקודות דמיון. ככל שהן רבות יותר, גובר החשש כי מדובר בהעתקה.

(-) השאלה אם הדמיון בין שתי היצירות מספיק על מנת לקבוע כי מדובר בהעתקה של חלק ממשי ומהותי היא שאלה של עובדה ושל דרגה. תשובה לשאלה זו צריכה להינתן לא על סמך השוואה מכנית של מספר מילים או שורות הדומות ביצירות הנדונות, אלא לפי התרשמות של השופט מהיצירות בכללותן.



בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"א 32966-01-22 בשן ואח' נ' אגמון ואח'

תיק חיצוני: תיק עזר

הלכת אלמגור ביססה את מעמדה כהלכה נוהגת, לא נס ליחה, והיא עומדת בתוקפה עד
עצם היום הזה (ראו, בין היתר: ע"א 15/81 גולדנברג נ' בנט, פ"ד לו(2) 813, 823
(1982)...; עניין הרשקו, בעמ' 762; ע"א 136/71 מדינת ישראל נ' אחימן, פ"ד כו(2) 259
(1972); ע"א 8117/03 ענבר נ' יעקב (16.1.2006)).

כב' השופט עמית הוסיף וציין שם (בפסקה 27) כי אמנם הפרת זכות יוצרים אינה נבחנת על סמך
השוואה מכנית של מילים, אלא על בסיס התרשמות מהיצירות בכללותן, אולם **"ריבוי נקודות דמיון
יכול לשמש אינדיקציה לכך שמדובר בהעתקה, אשר מצדה יכולה לעלות כדי הפרת זכות היוצרים
של המחבר"**. באופן דומה, ולמעשה אף בייתר שאת, ככל שלא עולה בידי התובעים להוכיח ולו
נקודת דמיון יחידה ביחס לדרך ביטוי של רעיון המוגנת בזכות יוצרים, המסקנה הנובעת מכך היא
שלא מוכחת העתקה כמשמעותה בחוק זכות יוצרים.

בענייננו – התובעים לא הוכיחו נקודות דמיון החורגות מרעיונות גרידא

22. בהתבסס על העקרונות שסקרנו לעיל, נפנה לבחון האם בוצעה העתקה על ידי התובעים. מאחר
שעסקינן במאמרים אקדמיים בנושא מקצועי שאינו בגדר ידיעה שיפוטית, הוכחת נקודות דמיון
בין מאמרי התובעת לבין מאמר התובעים צריכה להיעשות באמצעות חוות דעת מומחים.

23. התובעים לא הסתפקו בחוות דעת יחידה, אלא הגישו כאמור ארבע חוות דעת, של המומחים
הבאים: ד"ר מיכאל וקנין, מומחה בתחומי ניהול איכות ומערכות מידע (להלן: **חוות דעת וקנין**);
ד"ר דניאל בוברוב, מומחה בתחום האיכות והאמינות (להלן: **חוות דעת בוברוב**); גב' אהובה וקסנר,
מתרגמת ועורכת לשונית של ספרות אקדמית; וד"ר נועה טל אלון מומחית בתחום המחקר
האיכותני.

שלוש הראשונות הן חוות דעת ארוכות הנפרשות על פני עשרות עמודים כל אחת ובנוסף מאות עמודי
נספחים (חוות הדעת של ד"ר מיכאל וקנין, ד"ר דניאל בוברוב וגב' אהובה וקסנר). לשלושתן צורפו
כנספחים הניתוחים ההשוואתיים שביצעה התובעת עצמה על פני כ- 200 עמ', וכל אחד מהמומחים
הללו מתייחס להשוואות בין השאר באמצעות טבלאות.

24. ברם, במסגרת הסיכומים הסתפקו התובעים - פרט לדוגמאות בודדות מתוך חוות הדעת של
ד"ר וקנין ושל ד"ר בוברוב שאליהן אתיחס במפורט - להפניה **כוללנית וגורפת** לחוות הדעת תוך
אזכור עמודים רבים מתוכן (כאשר בכל עמוד שאליו הפנו ישנו מלל או טבלאות המתייחסים **למספר**
נושאים). זאת, ללא כל פירוט **קונקרטי** וללא ניתוח **פרטני** של דוגמאות עיקריות.



בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"א 32966-01-22 בשן ואח' נ' אגמון ואח'

תיק חיצוני: תיק עזר

למשל, בסעיף 25 לסיכומי התובעים שתחילתו במילים "סיכום ההפרות המרכזיות מתוך חוות דעת מומחים..." כתבו התובעים (בסעיף 25.1): "לשם הדוגמה בלבד, מציינים המומחים הלימה רוחבית מוכחת של ממצאים ומסקנות, רעיונות, תכנים, נושאי מפתח, מודלים, איורים ותרשימים מתוך פעילות מחקרית קונסיסטנטית מתועדת ומתוקפת ממקורותיה של ד"ר בשן ופרופ' נוטע בתחום ניהול האיכות הגלובלית Global Quality Management נושא חדשני אותו חוקרים למעלה מ- 15 שנים – המנוכס – אל בסיס הממצאים והמסקנות של המאמר המפר (לעניין זה ראה חו"ד וקנין, עמ' 9, 10, 18, 19, 30, 31, 32, 33, 34, 37, 40, 42, 43. חו"ד בוברוב, עמ' 11, 19, 20, 30, חו"ד גסנר, עמ' 8, 11, 33, 37, 42, 43)."

בכל הכבוד, לא כך ניתן לבסס טענה של העתקה.

25. בהקשר זה חשוב להזכיר מושכלות יסוד. חוות דעת מומחים, בוודאי בהיקף ובמורכבות כפי שהוגש בתיק זה, אינן עומדות בפני עצמן. בעל דין המבקש להסתמך על חוות הדעת הללו, נדרש לפרט בסיכומיו כיצד חוות הדעת מבססות את טענתו. אין די בהפניה ל"שורה התחתונה" של חוות הדעת, ואף לא בהפניה סתמית לעמודים רבים מתוכה. אלא יש להבהיר גם את דרך הילוכה של חוות הדעת, ובענייננו נדרש היה להסביר בנקודות או בדוגמאות עיקריות מתוך חוות הדעת, כיצד הניתוח שנערך תומך במסקנות עורך חוות הדעת. יפים לענייננו דברי כב' השופט גרוסקופף בהקשר קרוב בע"א 9145/18 שרות מזור א' לתיקון ושיפוץ מוצרי חשמל ביתיים בע"מ נ' שירות פלוס בע"מ (24.1.21) בפסקה 22 (הדברים נאמרו שם בהקשר של הוכחת סעד כספי, אולם הם תואמים להוכחת כל רכיב שחוות הדעת נועדו לבסס):

"הוכחת הסעד הכספי לו טוען התובע צריכה להיות מושתתת על שני אדנים משלימים שהתובע נדרש להניח בפני בית המשפט: האדן הראשון, הוא תשתית ראייתית קונקרטיה, המבססת מבחינה עובדתית את הנתונים עליהם נסמכת דרישת הסעד. תשתית זו צריכה להיות מורכבת ממסמכים, ראיות וחוות דעת מקצועיות המלמדות על אשר ארע בפועל: קבלות המעידות על ההוצאות שהוציא התובע; מסמכים המלמדים על ההכנסות שנמנעו ממנו; חוות דעת המעידות על השינוי שחל בשווי נכסיו וכיו"ב (להלן: התשתית הראייתית). האדן השני, הוא ניתוח של התשתית הראייתית שהניח כאמור לפני בית המשפט, המקשר בינה לבין עילת התביעה. לשון אחרת, על התובע להבהיר באמצעות עדים, מומחים וסיכומים כיצד עילות התביעה הנטענות, והתשתית הראייתית הקונקרטית שהוצגה, מקימות לו את הזכות לקבלת הסעד המבוקש (להלן: הניתוח האנליטי)."



בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"א 32966-01-22 בשן ואח' נ' אגמון ואח'

תיק חיצוני: תיק עזר

26. בענייננו, לחלק מחוות הדעת צורפו טבלאות השוואה בין מחקרי התובעת לבין מאמר הנתבעים, שנפרשו יחדיו על פני עשרות עמודים ואשר נועדו לבסס קיומו של דמיון מהותי ביניהם. בסיכומיהם (בסעיף 25.9) טענו התובעים כי בטבלאות הללו "מוצגים פילוחים מדויקים המוכיחים את ההלימה הסיסטמטית שזוהתה בין יחידות התוכן ממקורותיה של התובעת תוך הפנייה מדויקת אל המקורות – נושאים, פרקים, סעיפים ועמודים". אולם מעבר לאמירה כללית זו, הסתפקו התובעים בהפניה לדוגמאות ספורות המלמדות לטענתן על אותה הלימה – דוגמאות שאותן אבדוק בהמשך.

27. אמנם, אין לצפות מהתובעים שבסיכומים ישלבו את כל הדוגמאות מתוך חוות הדעת, המלמדות על "הלימה שיטתית" בין מאמרי התובעת לבין מאמר הנתבעים. עם זאת, ניתן וצריך לצפות שיובאו וינותחו בסיכומים דוגמאות קונקרטיות המלמדות על רכיב מוגן כלשהו במחקרי התובעת, אשר הנתבעים העתיקו למחקרם שלהם והציגוהו כתוצר שאליו הגיעו באופן עצמאי.

כך למשל, כאשר נטען שהועתק תרשים – יש להציג תרשים בסיכומים או להפנות אליו באופן קונקרטי, ולהסביר את נקודות הדמיון בינו לבין תרשים שבמחקר התובעת. ברם, לא הוצג כל תרשים כזה. כאשר נטען שהועתק מודל – יש להציגו באופן קונקרטי, ולהצביע על נקודות הדמיון בינו לבין מודל במחקר התובעת. ברם, לא הוצגו כל מודל בסיכומים. וכך הלאה. לדוגמאות לאופן שבו נדרש מתובע לפרט את נקודות הדמיון ולהניחן בפני בית המשפט לבחינה שיטתית, ראו למשל את פסקי הדין בעניין הרשקו, מוצפי ופיקובסקי שתוארו לעיל. בכל אותם מקרים הונחו בפני בית המשפט נקודות דמיון נטענות קונקרטיות, אשר נבחנו בפסק הדין אחת לאחת.

ייתכן בהחלט, שאילו היו התובעים עומדים בנטל להצביע על מספר נקודות דמיון של רכיבים מוגנים בזכויות יוצרים (כלומר שאינם בגדר רעיון בלבד) – נטל הבאת הראיות להראות שאין מדובר בהעתקה היה מועבר לכתפי הנתבעים, ובמקרה כזה הימנעותם מחקירת המומחים הייתה עלולה לעמוד להם לרועץ.

אולם, בהינתן שהדוגמאות שהובאו בסיכומי התובעים, שאמורות להיות המשמעותיות ביותר, אינן מלמדות ולו על רכיב מוגן אחד במחקרי התובעת המצוי במאמר הנתבעים החורג מגדרו של רעיון כללי (ואף לא על שילוב של רעיונות לא מוגנים) המסקנה הנובעת מכך הינה שהתובעים לא הרימו את נטל הבאת הראיות הראשוני. במצב כזה גם בהיעדר חקירה נגדית של המומחים, דינה של התביעה להידחות.

28. כעת נבחן את הדוגמאות הקונקרטיות שהביאו התובעים בסיכומיהם (בסעיף 25.9) כפי סדרן. התובעים פתחו בדוגמאות מתוך הטבלה של חוות דעת המומחה וקנין, מומחה בתחומי ניהול איכות ומערכות מידע, והתמקדו (בצדק) במה שכתב בהתייחס לדמיון בין מאמרים 8 ו-9 לבין מאמר הנתבעים.



בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"א 32966-01-22 בשן ואח' נ' אגמון ואח'

תיק חיצוני: תיק עזר

29. הרכיב הראשון בטבלה בחוות דעת וקנין שהובאה בסיכומים הינו **"אימוץ הגישה התהליכית (Process Approach)"**. הדבר לא פורט בסיכומים, אולם הכוונה הברורה היא לאימוצה של גישה זו (שעניינה בניתוח פעילויות כתהליכים משולבים המתפקדים כמערכת קוהרנטית – סעיף 2.1 למאמר הנתבעים) בניהול האיכות של ארגונים גלובאליים וחברות רב-לאומיות.

ברם, ראשית כפי שניתן להיווכח על נקל, האמירה בדבר צורך באימוץ גישה מסוג מסוים לצורך ניתוח של תופעה, הינה באופן מובהק **רעיון גרידא**, ולא דרך ביטוי שלו. דומה הדבר לכך שמחבר של מאמר משפטי יציע לאמץ את הגישה הכלכלית בניתוח דיני זכויות יוצרים, או גישה של פסיכולוגיה התנהגותית בניתוח של דיני חוזים. מדובר ברעיון כללי, אשר הראשון שהציע אותו העלה רעיון חדשני, אולם מכאן ועד למתן זכות יוצרים ברעיון – רחוקה הדרך. הענקת זכות יוצרים ברעיון כגון דא משמעותה שלאחר שהחוקר הראשון יעלה את הרעיון, אף חוקר אחר לא יוכל להמשיך לפתח וליישם את אופן אימוץ הגישה לניתוח התופעה, באופן שיפגע קשות בניתוח הידע האקדמי.

כפי שהיטיב להבהיר המלומד גרינמן בספרו (בעמ' 132) – **"מאמרים אקדמיים מוגנים כמובן בזכות יוצרים, אולם הרעיונות והתזות המוצגים במאמר אינם מוגנים. עם זאת העתקת רעיון מקורי ממאמר אקדמי מבלי לייחס אותו למחבר שהציג אותו לראשונה, עלולה להפר את כללי האתיקה האקדמיים, אף שאינה מפירה זכויות יוצרים"**.

שנית, ההפניה בטבלה היא לעמ' 3-4 למאמר הנתבעים שעניינם רקע כללי וסקירת ספרות (תוך הפניה למקורות רלבנטיים) ולא לפרק הדן בממצאים ובמסקנות של המאמר. גם מכאן ברור שאין מדובר בהעתקה של דרך ביטוי של רעיון.

למעלה מן הנדרש אציין כי כפי שעולה ממאמר הנתבעים וכן ממאמר 9 של התובעת, הסטנדרטים הבינלאומיים מבוססים כיום על הגישה התהליכית, ואין מדובר ב"רעיון" או בפיתוח כלשהו של התובעת. המאמרים עוסקים, כפי שיובא בנקודת הדמיון הבאה, בביקורת על גישה זו ובהצעה להרחבתה.

30. הרכיב השני בטבלה של חוות דעת וקנין שהובאה בסיכומים עניינו **"התפתחות והרחבת הגישה הקלאסית בתקני ISO 9001 ו- ISO 9004"**. גם כאן התובעים לא טרחו לפרט בסיכומים את משמעות הדברים. עם זאת עיון במאמרים ובציטוטים שהובאו בטבלה מעלה כי הכוונה היא לטענה שלפיה הגישה התהליכית הקלאסית בתקני ISO הנדונים אינה מספקת בעת שמדובר בארגונים גלובאליים, וכי יש להרחיבה ולהתאימה למאפייניהם הייחודיים.



בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"א 32966-01-22 בשן ואח' נ' אגמון ואח'

תיק חיצוני: תיק עזר

בראש ובראשונה, כפי שניתן להיווכח, גם כאן מדובר ברעיון בלבד ולא בדרך ביטוי. הרכיב לא כולל כל פירוט מהי ההתפתחות וההרחבה המוצעת, אלא רק שיש לבצע התפתחות והרחבה. מדובר באופן מובהק ברעיון כללי, ולא בדרך ביטוי של רעיון שניתן להכיר ביחס אליה בזכות יוצרים. כלום ניתן לומר ברצינות שלאחר שחוקר מסוים טוען שגישה פלונית אינה מתאימה, אף חוקר אחר לא יוכל להשתמש ברעיון זה ולנסות לפתח כלים מתאימים יותר?

שנית, גם כאן, עיקר ההפניות בטבלה הן לפרק המבוא והסקירה הספרותית, הכוללת הפניות למקורות רלבנטיים (גם בהפניה לעמ' 19 למאמר הנתבעים אין כל חידוש שלא נכתב בעמודי המבוא). לא זו בלבד, אלא שביחס לאחד הציטוטים ממאמר הנתבעים שהובא בטבלה, הושמטה ההפניה המפורשת למאמר של התובעת ביחד עם פרופ' נוטע. כך במאמר הנתבעים נכתב:

"The somewhat flexible and ambiguous definition of the Process concept in the ISO 9001 and ISO 9004 does not address the level of process complexity of global organization [4], including their systemic complexity"

לעומת זאת בציטוט המשפט בטבלה בחוות הדעת, הושמטה ההפניה למקור [4] – מאמר משנת 2018 של התובעת ביחד עם פרופ' נוטע:

Bashan A., Notea, A (2018). A hierarchical model for quality management systems in global organizations, *international Journal of Quality & Reliability Management*, 37(7), 1380-1398.

שלישית, הצורך בהרחבת הגישה התהליכית בתקני ISO האמורים עבור ניהול האיכות של ארגונים גלובאליים, הובא עוד בהצעת המחקר של הנתבעת 1, מחודש ינואר 2021, כלומר כחצי שנה לפני שהתובעת העבירה לנתבעת 2 את מאמרים 8 ו-9. במילים אחרות, תנאי הנגישות למקורות שמהם בוצעה לפי הטענה ההעתקה (תנאי שצוין בפרשת אלמגור כמובא לעיל) – לא מתקיים. לעניין זה אפנה למשל לעמ' 7 לת/23 (הצעת המחקר של הנתבעת 1) שבו תרגמה הנתבעת 1 לאנגלית משפט מתוך ספרה של התובעת משנת 2014, שתוכנו כמעט זהה לציטוט שהובא לעיל מתוך מאמר הנתבעים, בדבר הצורך בהרחבת הגישה התהליכית. מאמר הנתבעים הפנה אמנם למאמר באנגלית של התובעת ופרופ' נוטע ולא לספרה של התובעת בעברית משנת 2014, אולם הנקודה החשובה היא שפירוט המקור שממנו נלקח המשפט, כמקור שנוצר על ידי התובעת – נותר בעינו.



בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"א 32966-01-22 בשן ואח' נ' אגמון ואח'

תיק חיצוני: תיק עזר

ייתכן, מבלי לקבוע מסמרות, שבמישור כללי האתיקה האקדמיים, כאשר מדובר בהבאה של משפט שלם מילה במילה מתוך מקור מסוים, מן הראוי להבהיר שמדובר בציטוט, באמצעות גרשיים למשל (כפי שנעשה בהצעת המחקר של הנתבעת 1, אך לא במאמר הנתבעים). אולם במישור זכות היוצרים, בהינתן שמדובר במשפט אחד בלבד אשר בסיומו הובאה ההפניה הרלבנטית למקור שממנו הוא ניטל, ומאחר שממילא מדובר ברעיון, אין מדובר בהפרה כלשהי.

31. הדוגמאות הנוספות שהובאו בסיכומי התובעים הינן מתוך חוות דעת בוברוב, מומחה בתחום האיכות והאמינות. ברם, גם כאן מדובר בדוגמאות של **רעיונות מובהקים, דומים לאלו שהובאו בחוות דעת וקנין**, ולא ניתנה כל דוגמא לדרך ביטוי של רעיון.

כך, ד"ר בוברוב הפנה לממצא בסעיף 4(9) למאמר הנתבעים שלפיו הסטנדרטים הנוכחיים של תקני ISO אינם מתאימים למערכת ניהול איכות של ארגונים גלובאליים (G-QMS Global Quality Management System), וכן למסקנה 5.2.5 ממאמר הנתבעים שלפיה יש להתייחס למבנה של סטנדרט ה-ISO כמסגרת להרחבה למערכת ניהול איכות של ארגונים גלובאליים G-QMS:

"ISO for QMS is limited and doesn't satisfy for G-QMS"

"Structures of the ISO Standards as a Framework to be extended for G-QMS"

כאמור לעיל – מדובר ברעיונות גרידא, ולא בדרך ביטוי של רעיון. בטבלה מפורטים גם המקורות של התובעת שממש נלקחו כביכול הממצאים והמסקנות, ואף אלו כוללים רעיונות בלבד שעיקרם הצורך בהרחבת הגישה התהליכית בתקני ISO האמורים.

כך גם מהווים רעיונות בלבד הממצא בסעיף 4(11) במאמר הנתבעים, והמסקנה 5.26 במאמר הנתבעים שאליהם הפנה ד"ר בוברוב בחלקה השני של הטבלה שהובא בסיכומי התובעים:

"ISO standard for QMS as a framework to be extended for G-QMS"

"The Expansion of the ISO standards framework"

32. עיון בחוות הדעת השונות, וכן במאמרים, מעלה נקודת דמיון נוספת שלא צוינה בסיכומי התובעים – הטענה שלפיה ההרחבה הנדרשת לניהול איכות של ארגונים גלובליים ולתקני ה-ISO האמורים, צריכה להיעשות באמצעות "הגישה המערכתית" או "מחשבה מערכתית" (System)



בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"א 32966-01-22 בשן ואח' נ' אגמון ואח'

תיק חיצוני: תיק עזר

"System Thinking", Approach). עניינה של גישה זו, בתמצית, הינו התמקדות במערך היחסים בין מרכיביה של מערכת ובפעולתם המשותפת, במובחן מהתמקדות במרכיבים עצמם (ראו למשל הסקירה במאמר הנתבעים, בסעיף 2.5). מאחר שיש כאן פיתוח מסוים של רעיון הצורך בהרחבת הגישה התהליכית מצאתי להתייחס גם לכך, בקצרה.

ראשית, גם טענה זו, הגם שהיא מעט יותר מפורטת מהטענה של עצם הצורך בהרחבת הגישה התהליכית, הינה באופן מובהק רעיון בלבד. היא אינה קונקרטית דיה בכדי להתגבש לדרך ביטוי המוגנת בזכות יוצרים. כך למשל, היא לא כוללת כל פירוט המסביר כיצד לבצע את אימוץ הגישה המערכתית וליישמה, וברי שכאשר עסקינן בגישה ובדרך מחשבה, יישומה הפרטני ניתן לביצוע בדרכים רבות. בהקשר זה אפנה לאמור בחוות דעתי של ד"ר וקנין עצמו (בעמ' 40) המציין שאין במאמר הנתבעים יישום של הניתוח המערכתי וכי **"הכותבים לא השכילו ליישם במאמרם את החשיבה המערכתית אשר לה הם מטיפים, כעומדת ביסוד חדשנותם"**. דברים אלה ממחישים היטב שעסקינן לכל היותר ברעיון כללי.

שנית, טענה זו מצויה כבר בהצעת המחקר של הנתבעת 1 מחודש ינואר 2021 (הרבה לפני נגישות הנתבעת 2 למאמרים 8 ו-9) כפי שניתן ללמוד מכותרתה: **"מודל למערכת ניהול איכות גלובלית במערכות SOS המושפע מגישת המערכות/חשיבה מערכתית"**. היא מופיעה גם במצגת שקפי תוצאת מחקר הפיילוט, שהוצג על ידי הנתבעת 1 בפני ועדת בוחנים עוד ביום 20.6.21 (כחודשיים לפני העברת מאמרים 8 ו-9 מהתובעת לנתבעת 2) – כפי שניתן ללמוד מנספח 2 לתצהירי הנתבעים (ראו עמ' 17 שמעיד על מועד קבלת המסמך, וכן עמ' 29 בסעיף 7 ששם נכתבה הכותרת: **System Thinking approach as a framework for G-QMS**).

שלישית, גם כאן, בעת פיתוח הרעיון הפנו הנתבעים במאמרם למקורות שונים, ובהם מאמר של התובעת ביחד עם הנתבעת 2 משנת 2021 (מס' 37 ברשימת המקורות במאמר):

"Further motivation and support for developing this conclusion is provided by Bashan and Kordova [37] who provide an initial foundation for evaluating and implementing a system approach to quality management in global organization by introducing a Systems Thinking"

Bashan A., Kordova S. (2021). Globalizaion, Quality and System Thinking: Integrating Global Quality Management and a Systems view, *Heliyon*, 7, doi.org/10.1016/j.heliyon.2021.e06161



בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"א 32966-01-22 בשן ואח' נ' אגמון ואח'

תיק חיצוני: תיק עזר

33. הנה כי כן: עיון בדוגמאות שבחרו התובעים עצמם מתוך חוות הדעת הארוכות שצירפו, ואף בסוגיה מרכזית נוספת שנזכרה בחוות הדעת מעלה, כי אין בהן ולו נקודת דמיון אחת לדרך ביטוי של רעיון המוגנת בזכויות יוצרים. לפיכך, כמובהר לעיל, התובעים לא עמדו בנטל הראשוני הנדרש מהם להוכחה של העתקה של יצירה בניגוד לחוק זכות יוצרים.

יש לציין, כי בחיפוש אחר נקודות דמיון לא נדרשת זהות של "מילה במילה", בפרט כאשר הטענה היא להעתקה מוסווית. אולם תנאי ראשוני הוא, שהתובעים יצביעו על דרך ביטוי של רעיון במחקר התובעת אשר עשוי להיות מוגן בזכות יוצרים, אשר מצא דרכו – אף אם בניסוח מילולי אחר המסווה את המקור – למאמר הנתבעים. בהיעדר הצבעה על רכיב מוגן אחד ביצירת התובעים אשר אינו רעיון גרידא, ובהיעדר הצבעה אף על רכיב מוגן במאמר הנתבעים אשר אף הוא חורג מגדרו של רעיון – לא מוכחת הפרה של זכות יוצרים.

אוסף ואעיר כי התובעים לא טענו, וממילא לא הראו כי מדובר בשילוב של רעיונות שעשוי בנסיבות חריגות להקים זכות יוצרים. בענייננו מדובר כאמור על 2-3 רעיונות כלליים שנכתבו בעיקר בפרק הסקירה הספרותית במאמר הנתבעים תוך הפניה למקורות ספרותיים (כולל של התובעת) ושעיקרם צוין כבר בהצעת המחקר ובהצגת מחקר הפיילוט בטרם העברת מאמרים 8 ו-9 לד"ר קורדובה. לכן גם חריג זה לא מתקיים בענייננו.

טענות נוספות

34. בנסיבות המקרה דנא של אי עמידה בנטל ראשוני להוכחת נקודת דמיון אחת לביטוי מוגן בזכות יוצרים (ואף לא לשילוב של רעיונות) אין צורך להמשיך ולבחון את יתר הטענות בחוות הדעת שלא פורטו בסיכומים, ואף אין צורך לבחון ראיות נסיבתיות שהתובעים כינו אותן "דרך הוכחה שלילית".

35. כך למשל, התובעים טענו ש"לא יעלה על הדעת" שבפרק זמן של חודשיים ובמחקר "גישוש" יגיעו כותבי המאמר לממצאים ולמסקנות מחקריות ואף למודל בין מערכתי של ארגונים גלובאליים שהינם זהים לממצאים שהתובעת הגיעה אליהם בעשרות שנות מחקר. ברם, טענה כזו עשויה להיות רלבנטית למשל אילו היו נמצאות מספר נקודות דמיון ביחס לרכיבים מוגנים, והיה צריך להכריע האם מקורן במחקר עצמאי או בהעתקה. אולם, אם לא הוכח קיומו של אף ממצא או מסקנה מוגנים (כלומר שאינם בגדר רעיון גרידא) של התובעת המצוי במאמר הנתבעים – ממילא אין משמעות לשאלה האם ממצאי מאמר הנתבעים ניתנים היו להגעה באמצעות המחקר שנערך על ידם אם לאו. הרי גם אם הטענה הייתה מתקבלת (ולמען הסר ספק, איני סבור שהיא הוכחה ולו במקצת) – לא היה בכך כדי להוכיח הפרת זכות יוצרים של התובעים, שכן אין כל דוגמא להפרה כזו.



בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"א 32966-01-22 בשן ואח' נ' אגמון ואח'

תיק חיצוני: תיק עזר

1
2 36. עיינתי גם בתמליל השיחה בין התובעת לנתבעת 2 מיום 29.11.21 (ת/31) שבו "הטיחה" התובעת
3 לראשונה את טענת ההעתקה. בניגוד לטענת התובעת (למשל בסעיפים 15-16 לסיכומיה) אין בו דבר
4 המלמד על "הודיה" או על ראשית הודיה מצד הנתבעת 2 בדבר העתקה. להיפך, הנתבעת 2 מבקשת
5 מהתובעת לפתוח יחדיו את המאמר, ולראות שהמאמר מסתמך גם על ממצאיה תוך מתן קרדיט,
6 ופיתוח הדברים בהתבסס על מקורות נוספים ועל הראיונות שבוצעו (ר' למשל שורות 265-250, 320-
7 331, 340, 384, 395-393, 421-416).

8
9 37. ההערה בהצעת המחקר של הנתבעת 1 מחודש ינואר 2021 ברשימת המקורות לאחר ההפניה
10 לספרה של התובעת משנת 2014: "יורד בהמשך ואשתמש במאמרים, בלבד" – אינו מלמד על ניסיון
11 להסוות את המקורות. כפי שראינו לעיל (בפסקאות 32-30, וראו גם מקור 12 במאמר הנתבעים
12 המפנה למאמר נוסף של התובעת ביחד עם א' ארמון) הנתבעים הפנו במאמרם למאמרים של
13 התובעת באנגלית אשר פורסמו בכתבי עת אקדמיים (בחירה אקדמית לגיטימית והגיונית) ולא
14 נעשה כל ניסיון לניכוס ממצאי התובעת (שאף הם בגדר רעיון, ולא בגדר דרך ביטוי מוגנת בזכות
15 יוצרים) בלא הפניה מתאימה.

16
17 38. העובדה שהנתבעת 2 העבירה את מאמר הנתבעים לאותה עורכת טכנית הגב' שושנה צוקר, אף
18 היא אינה מלמדת על ביצוע העתקה.

19
20 39. גם בעובדה שהמאמר פורסם בפלטפורמה מוכרת של preprint, בטרם פרסומה בכתב עת, אין
21 כל פגם, ומדובר בדרך פרסום מקובלת שאף התובעת עצמה עשתה בה שימוש (נ/17 לתצהירי
22 הנתבעים).

23
24 40. בסיכומיהם טענו התובעים (בסעיף 29) לסתירה כביכול בין עדות פרופ' שובל בדיון מיום
25 13.4.22 שהעיד על כך שהעביר "לידים" למרואיינים, לבין עדות גב' אגמון בדיון הוכחות השני שבה
26 "עלה כי הנתבע 3 כלל לא היה שותף לראיונות". אלא שבדיון מיום 13.4.22 ציין פרופ' שובל בעצמו
27 שלא היה שותף לראיונות ושרק הגב' אגמון ביצעה אותם (ראו בתמלול שם, בעמ' 18 ש' 24). גם
28 לעניין הפניית פרופ' שובל לכך שהתראיין בכיר בחב' מקורות לא מצאתי כי מדובר בסתירה
29 מהותית, שכן גב' אגמון הסבירה בעדותה (בתמלול הדיון השני בעמ' 40 ש' 38 – עמ' 41 ש' 2)
30 שבמסגרת המחקר הראשי שהתנהל בעת הדיון בסעד הזמני, חב' מקורות הייתה קיימת.

31
32 41. לא ראיתי צורך להתייחס לכל טענות התובעת ולשלל "הראיות הנסיבתיות" שעליהן הצביעה,
33 כולל הטענות לעניין חוסר הלימה כביכול בין הצעת המחקר למאמר וטענות נוספות, שכן כאמור
34 לעיל – לא הוכחה אף נקודת דמיון לדרך ביטוי מוגנת של רעיון.



בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"א 32966-01-22 בשן ואח' נ' אגמון ואח'

תיק חיצוני: תיק עזר

1
2 42. מן העבר האחר אעיר כי טענת הנתבעים שלפיה טיוטה של מאמרם, בנוסח קרוב מאוד לנוסח
3 הסופי, הועבר על ידי הנתבעת 1 לנתבעים 2 ו-3 ביום 21.5.21 (כלומר לפני מועד העברת מאמרים 8
4 ו-9 של התובעת) – לא הוכחה. הנתבעים צירפו אמנם את טיוטת המאמר (נספח 4 לתצהירם) אולם
5 לא צירפו ראיה בדבר מועד העברת המסמך. זאת בניגוד למשל לראיה שצירפו על מועד העברת
6 השקפים של תוצאות מחקר הפילוט (נספח 2 לתצהירם). אולם גם כאן, בהיעדר הוכחה של נקודות
7 דמיון ברכיבים מוגנים בין מאמר הנתבעים לבין מחקרי התובעת, אין בכך בכדי לשנות מהמסקנה
8 שאליה הגעתי.

9
10 43. טרם סיום, אבקש להתייחס למחלוקת של הצדדים על אודות מהדורת שנת 2017 של ספרה של
11 התובעת משנת 2014.

12 בכתב התביעה ובבקשה למתן סעד זמני נזכרה אך ורק מהדורת 2014 של ספרה של התובעת
13 "גלובליזציה, איכות ומה שביניהן" (כאחד המקורות שממנו העתיקו הנתבעים כביכול) ולא צוין
14 שיצאה לאור מהדורה מעודכנת בשנת 2017. יתרה מכך, בסעיף 56 לכתב התביעה כתבו התובעים
15 כי **"ממצאי המחקר של התובעת אמורים למצוא ביטוי בספר 'גלובליזציה איכות ומה שביניהן' "**
16 **שטרם פורסם במהדורתו המעודכנת...** (ההדגשה בקו הוספה על ידי – א' ל' ג'). כך גם בסעיפים
17 8, 2 ו-9 לתצהיר התובעת בבקשה לסעד זמני נזכרה רק מהדורת 2014 של הספר (שהוגדר כ"הספר")
18 ונכתב כי תוצרי מחקרה המתמשך של התובעת זוכים ל"ביטוי חדשני כגרסה מעודכנת של ספרי
19 **אשר עתיד לצאת לאור בחודשים הקרובים בארה"ב (להלן: "הספר המעודכן")**" (ההדגשה בקו –
20 במקור).
21

22 בתצהיר התשובה של הנתבעים לבקשה לסעדים זמניים, שניתן על ידי פרופ' שובל נכתב (בסעיף 14)
23 כי טענת התובעת שנושא המחקר והמאמר של הנתבעים נגזל ממחקר התובעת הינה מופרכת.
24 כראיה לכך הפנה פרופ' שובל לכך ש"המושג System of Systems – SOS שהוא כאמור מושג
25 מרכזי בעבודת המחקר, מופיע במאמר הנדון [מאמר הנתבעים – א' ל' ג'] 194 פעמים בעוד שבכל
26 עבודותיה של תובעת 1 לא נמצא כל אזכור למושג זה".
27

28
29 בדיון בבקשה לסעד זמני ביום 13.4.22, ביקשו התובעים להוכיח שהמונח SOS שהנתבעים טענו
30 שהוא מרכזי במאמרם ושהוא לא מופיע כלל במחקר התובעת, כן מופיע בספרה "גלובליזציה,
31 איכות ומה שביניהם" (אותו ספר שהוצא לאור על ידי התובעת בשנת 2014, ושהצעת המחקר של
32 הנתבעת 1 נכתב כי ההפניה אליו תורד וכי תהיה הפניה למאמרים בלבד).

33 כך, בעמ' 34 לתמלול הפרוטוקול של אותו הדיון, החל בשורה 28, בחקירה נגדית של הנתבע 3, הפנה
34 ב"כ התובעים **"לאותו ספר שקודם דיברנו עליו... גלובליזציה, איכות ומה שביניהם. זה הספר**



בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"א 32966-01-22 בשן ואח' נ' אגמון ואח'

תיק חיצוני: תיק עזר

1 **שהוא נמחק**". ב"כ התובעים הציג דפים מאותו הספר על מנת להראות, שבניגוד לטענת הנתבעים,
2 הספר כן כולל את המונח SOS, ואף בהיקף נרחב: **"אני סימנתי לך כאן, רק כדי להקל... את כל**
3 **הפעמים אדוני שמופיע SOS בצהוב. אדוני שיתרשם. זה ספר שנמחק**". בהמשך (בעמ' 35 החל
4 בשורה 13) אף הטיח ב"כ התובעים בנתבע 3 כי הנתבעים ניסו להטעות את בית המשפט: **"תסכים**
5 **איתי שזה אותו ספר שיש לכם אבל הוא נמחק מההצעה רק אחר כך... זאת אומרת כאן ניסית מה**
6 **שנקרא להטעות את בית המשפט כי לא התייחסת לספר שעליו אנחנו מגישים..."**.

7
8 דא עקא, לאחר הדיון התברר בעקבות בדיקת הנתבעים, כי **הדפים שהוצגו על ידי התובעים בדיון**
9 **בבקשה לסעד זמני, כעמודים מתוך ספרה של התובעת משנת 2014 – לא מופיעים בו (!)**. הנתבעים
10 אף הגישו בקשה מיוחדת בעניין למחיקת הבקשה למתן סעדים זמניים, בטענה כי הדפים שהוצגו
11 נערכו במיוחד לצורך הדיון.

12
13 בתשובה לכך (מיום 4.5.22) אישרו התובעים שאכן המונח SOS לא מופיע בספר משנת 2014, אולם
14 טענו, לראשונה, כי יצאה מהדורה מעודכנת של הספר בשנת 2017 וכי הדפים שהוצגו בדיון ששם
15 מופיע המונח SOS הינם מתוך אותה מהדורה מעודכנת.

16
17 בהחלטה שדחתה את הבקשה לסעד זמני ציינתי כי די בכך שהעמודים הוצגו ככאלו שהוצאו מתוך
18 הספר משנת 2014, וכי דבר קיומה של מהדורה מעודכנת משנת 2017 נכתב רק לאחר שנחשף שבספר
19 משנת 2014 אין אזכור למונח SOS, בכדי שלא לייחס משקל ל"מהדורת 2017" של הספר. לכן, לא
20 נדרשתי להכריע בטענות החמורות שהעלו הנתבעים על אודות בידוי ראיות למשפט.

21
22 במסגרת תצהירי התובעת, לא הובאה כל ראיה של ממש לפרסומה של מהדורה מעודכנת של בספר
23 בשנת 2017, כגון אזכור הספר במקור כלשהו (ולו בסיליבוס לימודים של התובעת עצמה) אסמכתא
24 להדפסתו (התובעת טענה כי הוא הודפס במאות עותקים – עמ' 5 לתמלול הדיון הראשון, ש' 28-30)
25 או ראיה שהוא נמצא בספריה כלשהי (אין מחלוקת שהתובעת לא העבירה לספריה הלאומית
26 עותקים מהספר המעודכן, וקיימת מחלוקת האם בהתאם **לחוק הספרים, תשס"א-2000** הייתה
27 חובה לעשות כן). הפניה שביצעה התובעת בנספח 1 לתצהיר התמיכה בתשובה לבקשה לסילוק על
28 הסף של הבקשה לסעדים זמניים, מיום 4.5.22 (דו"ח פעילות מחקרית למכללת אפקה) מלמדת לכל
29 היותר שהתובעת ביצעה באותה עת תרגום של הספר לאנגלית, ואין בה אזכור של עריכת מהדורה
30 מעודכנת של הספר משנת 2014.

31
32 בתצהיר העדות הראשית של התובעת (בסעיף 27) ובעדותה בבית המשפט טענה התובעת כי היא
33 המשיכה לעדכן את הספר עד להדפסתו בראשית שנת 2018 (עמ' 7-8 לתמלול הדיון הראשון). אלא
34 שלפי תצהיר התובע שניתן בתמיכה לתשובת התובעים מיום 4.5.22 (בסעיף 3) נכתב כי **"מועד**



בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"א 32966-01-22 בשן ואח' נ' אגמון ואח'

תיק חיצוני: תיק עזר

1 הדפסת הספר הינו בדיוק בהתאם למועד שנכתב בעמוד הראשון של הספר – קרי בשנת 2017.
2 בסעיף 4 לתצהיר נכתב כי "לא בוצעו שינויים נוספים במהדורה לאחר 2017". הגרסאות אינן
3 מתיישבות זו עם זו.

4
5 יתרה מזאת; הנתבעים הפנו בסיכומיהם (בסעיף 49) לכך שמהדורת 2017 הנטענת כוללת (בעמ'
6 282) הפניה לתקן ISO 9004 שיצא לאור בחודש אפריל 2018, כלומר לאחר המועד הנתען של
7 היציאה לאור. ראיה זו מפריכה לכאורה את הטענה שהספר יצא לאור בשנת 2017, ואף מכרסמת
8 באופן מהותי לכאורה בטענה שהוא יצא לאור בראשית 2018.

9
10 מנגד התובעים, הן בסיכומים העיקריים והן בסיכומי התשובה, לא התייחסו כלל לסוגיה זו, ולא
11 השיבו לטענה החמורה שהועלתה כלפיהם.

12
13 לנוכח המסקנה שאלה הגעתי, שלפיה לא הוכח דמיון ברכיב שיש לגביו זכות יוצרים, איני נדרש
14 לקבוע מסמרות בסוגיה זו. כך גם איני נדרש להתייחס לסוגיות נוספות שהעלו הנתבעים: הנתון
15 שהמונח G-QMS המצוי בכותרת מאמר הנתבעים ובמאמר גופו, צוין בעמ' 478 ל"מהדורת 2017"
16 ת/8 כמופיע במספר פרקים בספר, אולם בפועל הוא לא מופיע בו (אפשרתי לתובעת לחפש את המונח
17 בספרה, והוא לא נמצא – ר' עמ' 11-12 לתמלול הדיון הראשון. בדיון השני ב"כ התובעת ציין
18 שהמונח נמצא וביקשתי שיפנה בסיכומים, אולם לא ניתנה הפניה בסיכומים – עמ' 2-3 לתמלול
19 הדיון השני); ולכך שבמסגרת גילוי המסמכים מיום 15.12.22 העבירו התובעים מכתב בחתימת הגב'
20 שושנה צוקר מיום 25.7.22, ולאחר מכן העבירו התובעים גרסה כמעט זהה של אותו מכתב מאותו
21 התאריך אך בשינוי אחד – נמחק בו (בסעיף 8) הנתון של מועד העברת מאמר 8 ביום 15.8.21 שהוא
22 סמוך מאוד למועד פרסום מאמר הנתבעים, ונכתב רק שהמאמר הועבר "בהמשך" (נספחים 21-22
23 לתצהירי הנתבעים. לגב' צוקר לא היה הסבר לעניין זה – עמ' 18-19 לתמלול הדיון הראשון).

24
25 יחד עם זאת, התנהלות התובעים בסוגיה זו מעלה שאלות. עצם ההצגה בדיון בבקשה לסעד זמני
26 של עמודים מתוך ספר, המוצגים כאותו ספר משנת 2014, כאשר רק בדיעבד לאחר שמתגלה
27 שהעמודים אינם מופיעים בו מועלית טענה למהדורת 2017, מעוררת קושי רב. לא מן הנמנע כי אילו
28 הייתי נדרש להכריע בכך, וההכרעה הייתה לחובת התובעים, די היה בכך בלבד כדי לדחות את
29 התביעה בכללותה (ראו פסק דינו של כב' השופטת שטיין בע"א 765/18 חיון נ' חיון (1.5.19)).

30 **סוף דבר**



בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"א 32966-01-22 בשן ואח' נ' אגמון ואח'

תיק חיצוני: תיק עזר

44. טענת התובעים היא כי הנתבעים נטלו את תוצריה החדשניים של מחקר התובעת, והציגו אותם, באופן מוסווה, כממצאים ומסקנות שלהם. על התובעים היה להראות אפוא, מהו "התוצר החדשני" במחקרם, המהווה דרך ביטוי של רעיון הזוכה להגנה של זכות יוצרים, והיכן במאמר הנתבעים ניכסו לעצמם את אותו תוצר והציגוהו כשלהם. בדוגמאות שהובאו בסיכומי התובעים, אין ולו דוגמא אחת של תוצר חדשני של התובעת, שחורג מגדריו של רעיון גרידא. למעשה אף אין ולו דוגמא אחת של תוצר במאמר הנתבעים החורג מגדריו של רעיון.

לפיכך, ובהינתן שגם שילוב של רעיונות מקוריים של התובעת לא הוכח, התובעים לא הוכיחו שבמאמר הנתבעים הופרה זכות יוצרים של התובעת.

45. מדובר בהליך משפטי מורכב יחסית, שהצריך משאבים רבים, בין השאר לנוכח הצורך להיכנס לנבכי 4 חוות דעת הנפרשות על פני מאות רבות של עמודים ולמעלה מכך, ולמאמרים מקצועיים (בשפה זרה) המובנים לחוקרים העוסקים בתחום ניהול האיכות אולם אינם מצויים במסגרת הידע השיפוטי של בית המשפט. לא זו בלבד, אלא שהועלו תהיות שונות שנתרו ללא הסבר מספק מצד התובעים, כגון לעניין מהדורת ספרה של התובעת בשנת 2017. גם עצם האשמת שווא של חוקרים באקדמיה בביצוע העתקה (האשמה אשר גרמה גם לעיכוב בפרסום המאמר, למרות שלא ניתן על ידי צו ארעי) נושאת עמה חומרה אשר יש להביאה בחשבון במסגרת ההוצאות.

הנתבעים לא צירפו ראיות על הוצאותיהם המשפטיות על שכ"ט עו"ד, ובנסיבות אלה, בשים לב לסכום התביעה, לתוצאה שאליה הגעתי ולאמור לעיל, מצאתי להעמידן על סך כולל של 50,000 ₪.

התובעים ישלמו לנתבעים את הסכום האמור בתוך 30 ימים מהיום, שאם לא כן יישא ריבית שקלית כחוק.

זכות ערעור כדין.

המזכירות תשלח לצדדים את פסק הדין בהתאם לכתובות באי כוחם בכתבי הטענות.

ניתן היום, כ"ט שבט תשפ"ה, 27 פברואר 2025, בהעדר הצדדים.

אמיר לוקשינסקי-גל, שופט